

- Meditatie
- Ambtelijke praktijk
- Bijbelstudie
- Kerkelijk actueel
- Boekbespreking

Uitgave tot bevordering van de handhaving der oude Gereformeerde beginselen

Zalige geloofswetenschap

*Dit weet ik, dat
God met mij is.*

Psalm 56 : 10b

God de Heere is een sterke burcht voor Zijn volk, een veilige schuilplaats, waar niemand en niets hen kan schaden. Dat heeft David ook ondervonden toen hij deze psalm zong. Bang en moeilijk was het hem geweest, er was schier geen ontkomen meer. David had verkeerd te midden van de stormen en te midden van de gevaren, die hem van alle kant benauwden en beangstigden. De vijanden hadden hem omringd als bijen. Hij had de dood voor ogen. Maar toen hij door het geloof weer houvast aan Zijn God kreeg, ontdekte hij bij Hem een eeuwige veiligheid. Zo de Heere vóór is, wie zal dan tégen zijn? Ik weet, zo mag hij belijden, dat God met mij is! Als David van alle zijden wordt aangevalen, grijpt hij door de genade des geloofs Hem aan, Wiens troon blijft onbewogen. Als de gevaren zich rondom aan hun opdringen, dan houdt hij zich in het geloof, door de kracht des Heiligen Geestes vast aan Hem, Die de Enige is, Die hem staande kan houden. Ik weet! 't Is alsof David daarmee zeggen wil: wat een wonder van genade, dat ik, zo'n ongelovige in mijzelf, dat nu geloven mag; dat ik, zulk een onwetende in mijzelf, dat nu weten mag; dat ik, zo'n arme in mijzelf, nu zulk een rijke God bezit; dat ik, zo'n dood en doemwaardige zondaar in mijzelf, nu in die God de zaligheid en het eeuwige leven ben deelachtig geworden. Welk een zalige geloofswetenschap bezat David! Hoe weet dit geloof door alle moeilijkheden heen te breken en de Heere zalig te omhelzen. Al schijnt voor David alles tegen te zijn, toch kan

hij getuigen: Dit weet ik, dat God met mij is! Dat is een vrucht van Christus' borgtochtelijk verlaten zijn van God. Verre van God zijn we allen van nature door erf- en dadelijke zonden. Maar nu heeft Christus in Zijn onpeilbare liefde voor al de Zijnen die schuld en zonde gedragen en ze daar eeuwig van verlost. Hij heeft de onzegbare zwaarte van het van God verlaten zijn gevoeld en doorleefd, toen Hij in bange zielsangst uitriep: Mijn God, mijn God, waarom hebt Gij Mij verlaten? Doch juist in dat verlaten zijn van de Vader, dat Christus onderging, ligt het "met God zijn" voor Zijn volk, Zijn bruid. In en door Immanuel kan God nu weer met een in zichzelf zondig en onwaardig volk zijn. Zeg mij, is het nu niet onuitsprekelijk rijk, die wetenschap te bezitten: dit weet ik, dat God met mij is? Dan wordt het ons zo rijk, zó onnaspeurlijk rijk) dat de hoge majesteitelijke God nog zóveel bemoeienis met een arm en nietig Adamskind wil maken. Weet, dan geniet de ziel iets van de zalige vrede, die alle verstand te boven gaat. Dan wordt het van binnen stil. Want de stem van de drijver wordt in die ure niet gehoord en de beschuldigingen van de aanklager verstommen. Dan wordt ervaren dat God liefheeft met een eeuwige liefde. Dit weet ik, dat God met mij is! Wie dat mag ondervinden, hij gevoelt de aarde aan zijn voeten ontsinken en zich door liefde-armen gedragen. En al is het waar, dat hier op aarde die zielenweelde niet immer zó wordt genoten, toch geraakt, wie eenmaal door de Heere Jezus

Christus nabij gebracht werd, die God nooit meer kwijt! Daarvoor staat de trouw van God borg. Helaas, de zonde, die ook na ontvangen genade nog in de gelovige overblijft, maakt het meer dan eens, dat die nabijheid Gods niet gevoeld wordt. Zo licht dwaalt het schaap weer van de Herder af. Doch daarbij heeft het geen vrede. Want dan is het donker in de ziel. En in die donkerheid schreit het weer tot God, die het afgedwaalde terecht brengt en vertroost met de vertroosting Zijner eeuwige liefde en trouw. Dit weet ik, dat God met mij is! Zalige geloofswetenschap! In Gods tegenwoordigheid zwijgen alle tegenstemmen. Satan zwijgt, de wet dreigt niet meer; de consciëntie beschuldigt niet langer. Gods kind is dan verzoend met alle wegen. Dan kan de Heere geen kwaad doen. Dan is de ziel stil, want het kind krijgt les bij God. Wat de wereld dan ook moge hebben en genieten, het kind des Heeren wil in der eeuwigheid niet ruilen. Het is goed, onuitsprekelijk goed, nabij God te wezen. Dat gaat alles verre te boven. Want beter dan dit tijdelijk leven is Uwe goedertierenheid. Hoe onuitsprekelijk rijk! Want al is ons pad met doornen omtuind, al moet men tranenbrood eten, het is ons goed in des Heeren nabijheid. Als we met David weten: God is met mij dan is het ons goed in tegenspoed en voorspoed, in vreugde en smart, in gezondheid en krankheid, in welvaart en armoede, want wij weten, de Heere kan het maken boven bidden en denken. Hij is zo getrouw als sterk. Hij doet duizend wonderheden, Hij is God, ja

*In Gods
tegenwoordig-
heid zwijgen
alle tegen-
stemmen.*

Hij alleen. Dan is het hem goed, al ontvallen hem al zijn vrienden, al wordt hij miskend, verdacht en veracht, al wordt hem leed aangedaan, door hen van wie hij betere dingen mocht verwachten, al gaat hij gebukt onder het grievende van niet begrepen te worden. Dan is het hem goed als hij zijn God maar met zich weet! Die God van Wien zijn ziel zo graag zingt: Gij zijt mijn lust, mijn ademhalen, Gij Heer, naar Wien mijn ziele vroeg; Ik zocht; ik vond U duizend malen, en immer weer, maar nooit

genoeg. Als dit waar is, dan geen nood, al grimt ook de dood ons aan, al gaapt de groeve, want door die verschrikkingen heen worden wij met al Gods gekenden gevoerd naar het hemels tehuis, waar nooit meer geklaagd zal worden over het verre zijn van God, maar waar eeuwig de verlost nabij zijn God en Koning wezen zal en Hem volmaakt mag genieten in ongestoorde vreugde, vertellend Zijn grote werken in het nimmer eindigende lied, eeuwig de verlost nabij zijn God en Koning

wezen zal en Hem volmaakt mag genieten in ongestoorde vreugde, vertellend Zijn grote werken in het nimmer eindigende lied, eeuwig uitwonderend dat God Drie-enige eeuwig met hem wezen wil. Kom lezer, rust niet voor u die zalige geloofswetenschap bezit. Anders is God tegen u en dat is aan het eind eeuwig omkomen!

Wijlen ds. N. de Jong

Ambtelijke praktijk

DL, hoofdstuk 3 en 4, art. 6

Uitgesloten. Maar...

Geen heilsmiddel

In art. 5 wordt gewezen op het licht der natuur en op de wet van God. Beiden hebben naar het Woord betekenis voor de mensheid. Bijzonder de eeuwigdurende wet van God. Zelfs veelzijdig. Benadrukt wordt dat de

wet geen herstellingsmiddel is. Als zodanig kan er niet op gewezen worden. Hoe nu de staat van ieder mens is, wordt eveneens naar het Woord beschreven. Wanneer we nu komen tot een vergelijking met andere belijdenissen, dan zien we overeenstemming.

Prachtig kunnen we dit nagaan in het verschenen standaardwerk: Belijden in zevenvoud. Harmonie van zeven protestantse belijdenisgeschriften. Samengesteld door prof. dr. Baars en drs. Groothedde. Een werk waarvan gezegd kan worden: goede wijn behoeft geen krans. Laat die wijn in huis niet ontbreken, maar gebruikt worden. Het doet wat voor hoofd en hart. Het leidt ook tot dankbaarheid, want het is de Heere Die tot het opstellen deed komen. Het is ook licht op het pad en een strijdwapen in de hand. Het verleden spreekt ook voor het heden. Het boek is verkrijgbaar bij uitgeverij De Banier, Apeldoorn.

Van de Redactie

Inhoud

In dit nummer van ons blad is een meditatie opgenomen over Psalm 56:10b van wijlen ds. N. de Jong. Ds. K. Hoefnagel levert een bijdrage onder de titel 'En ik kende Hem niet'. Ds. Tanis schrijft over DL hoofdstuk 3 en 4, paragraaf 6. Ds. P. Roos schrijft over Thomas a Kempis. Ds. M.A. Kempeneers behandelt Daniël 3:8. Tenslotte nog wat boekbesprekingen.

Jaaroverzicht

Het jaaroverzicht over 2013 is op zeer nauwgezette wijze voor het grootste gedeelte nog gemaakt door wijlen br. G. Koffeman. Tot het laatst van zijn leven heeft hij zijn krachten hieraan gegeven. Sterke de Heere zijn vrouw en alle nabestaanden. Na zijn sterven is het maken van het jaaroverzicht voortgezet door Hennie Hoekstra-Visser. We willen Hennie hartelijk danken voor het werk dat zij net zo nauwkeurig als wijlen br. G. Koffeman voor ons heeft gedaan.

Ds. P. den Butter

Ds. P. den Butter lag in het ziekenhuis vanwege een gebroken heup. Nadat hij heel korte tijd thuis was geweest, werd hij opnieuw opgenomen vanwege longontsteking. We hopen van harte dat er herstel mag optreden zodat ds. Den Butter te zijner tijd weer wat ambtelijk werk mag doen in de gemeente van Renswoude. De Heere gedenke hem met zijn vrouw in alle opzichten.

Verschijning volgende nr.

Het volgende nummer van ons blad zal D.V. dinsdag 4 februari 2014 verschijnen. Kopij graag binnen donderdag 23 januari.

AvH

God werkt het geloof

Gaan we naar art. 6, dan lezen we dat er zaligmakende genade is. Die kracht is door niets te bemachtigen. Soms lijkt het wel zo, want er wordt eenzijdig het accent gelegd op het geloof. Het komt op geloof, op geloven aan. Zeker mag dit niet ontkend worden. Maar wie is de werkmeester van het geloof? Staat er niet dat geloof Gods gave is? De mens is in geen enkel opzicht werkmeester of een halve werkmeester van het

geloof. Ook niet met behulp van verbond of doop. De mens is geheel machteloos. Wat hij wil is egocentrisch gericht. Op zichzelf gericht. Kweekt dit in de prediking op deze wijze geen lijdelijkheid? Van een Bijbelse prediking kan dit niet gezegd of gedacht worden. Tegenover de doodstaat van de mens met de eigen scheppingsverantwoordelijkheid staat het wonder Gods in Christus door de Heilige Geest. In welke toonaarden dit ook verwoord werd, dat was de grondtoon van de prediking in het verleden in verbondenheid aan de belijdenisgeschriften. De zaligmakende kracht wordt naar Gods welbehagen ontvangen om niet. Voor onderwijs kan hierbij betrokken worden de les die Jezus de Heere gaf na het heengaan van de rijke jongeling. Wat de discipelen hoorden ging niet langs hen heen. Er staat dat zij zeer verslagen werden. Verslagen is vandaag toch niet ingeruild voor behagen? De verslagenheid van de discipelen deed hen uitspreken: wie kan dan zalig worden? Matth. 19:25. In vers 26 staat iets waar we op dienen te letten. Laten we daarbij stil staan. Bijzonder als ambtsdragers. En Jezus hen aanziende zeide tot hen: bij de mensen is zalig worden onmogelijk, uitgesloten, maar bij God zijn alle dingen mogelijk. Wat een evangelie! Wanneer een dienaar van het Woord die woorden op zich in laat werken, dan trilt het van binnen en is er de drang om daarvan te spreken. Bij God zijn alle dingen mogelijk. Welk een preekveld geeft dat.

De Heilige Geest

In het vervolg van het artikel wordt er op gewezen wat God de Heere door de kracht des Heiligen Geestes doet. De Heilige Geest wordt als eerste genoemd en dat is juist. Voor het Woord was de Heilige Geest er al. Aan het begin van het boek Genesis kunnen we dit lezen. De Heilige Geest was betrokken bij de schepping. En de Geest zweefde, namelijk broedde, op de wateren, Genesis 1:2. Bij het woord: laat ons mensen maken, was ook de Heilige Geest

betrokken. Als Persoon is Hij één met de Vader en de Zoon. Terecht is dit in het heetst van de strijd beleden door bisschop Athanasius. Geschreven in het jaar 333 na Chr. Door de kerk daarna aanvaard als belijdenisgeschrift. Bijzonder is de Heilige Geest betrokken bij het heilswerk van de Vader en de Zoon. Het heeft heilsbetekenissen dat de Heilige Geest uitgaat van de Vader en de Zoon. Zijn werk is rijk, maar de Heilige Geest gaat schuil achter de Vader en de Zoon en zoekt Hun eer en verheerlijking. We mogen niet komen tot onderwaardering van de Heilige Geest door de Heilige Geest slechts te zien als een kracht. Duidelijk wijst de Heilige Schrift erop dat Hij God is. Zijn Godheid wordt ook door Jezus beleden als het gaat over de vergeving der zonde. Het spreken tegen de Zoon kan vergeven worden. Maar het spreken tegen de Heilige Geest, wat een directe bewuste daad is, is onvergeeflijk. Jezus zegt dat deze zonde onvergeeflijk is in deze eeuw en in de toekomstige eeuw. Het overbekende werk van de Heere, van de Geest, is bekend. Men kan ervan overtuigd zijn, maar het wordt opzettelijk gehouden voor het werk van de satan. Gelijk van Jezus geschreven staat. Hij werpt de duivelen uit in de naam van Beëlzebul. Matth. 12:32. Depressieve personen kunnen door deze onvergeeflijkheid bijzonder getroffen worden. Vandaar dat predikanten dan een herderlijke taak hebben, een mooie taak zelfs. God de Heere wil onder het spreken overtuigen en Zijn heilswoord doen aanvaarden. Tegen Ananias en Saffira zegt Petrus: Gij hebt de mensen niet gelogen, maar Gode. Hand. 5:4. In 1 Kor. 2:10 staat: De Geest onderzoekt alle dingen, ook de diepten Gods. Omdat Hij God is kan en wil Hij krachtig en veelzijdig werken.

De kracht des Heiligen Geestes

Aan Gods daad door de Heilige Geest is toegevoegd: het woord of de bediening der verzoening, welke is het Evangelie van de Messias. Die toevoeging is een

onthulling van het Woord. Rijk veelzeggend is dit. Hoopvol. Heilvol. Welk een waarde heeft zo het lezen en horen van de prediking van het Woord. Echter dienen we de verhouding van Geest en Woord in het oog te houden. Zeker, het Woord staat niet los van de Heilige Geest. In het Woord is de Heilige Geest aanwezig. We behoren te spreken van het Woord des Geestes. Petrus zegt van de Schrift: de heilige mannen Gods, gedreven door de Heilige Geest, hebben ze gesproken, 2 Petrus 1:21. Waar Paulus op wijst in 2 Tim. 3:16 mag nooit vergeten of gewijzigd worden. Wat tijdgebonden is, geeft het Woord zelf aan en ook wat boven de tijden eeuwig is. Hiervan mag de prediking niet losgemaakt worden. Er blijft gebondenheid aan deze zaak. De Heere onderwijst, leert en regeert door Zijn Woord en Geest. Maar er is meer. Nodig is de werking van de Heilige Geest. De Heilige Geest opent het hart voor het Woord en brengt het Woord in het hart. Concreter kan niet geformuleerd worden wat de Leerregels ons voorhouden. God laat het Evangelie uiterlijk prediken en Hij verlicht het verstand krachtig door de Heilige Geest en Hij opent het gesloten hart en vernieuwt de wil. De wedergeboorte of de vernieuwing wordt in ons niet tot stand gebracht alleen door de prediking die van buitenaf tot ons komt of door de aandrang op ons gemoed, maar door een volstrekt bovennatuurlijke en krachtige en tegelijk zeer tedere werking van de Heilige Geest, DL hoofdstuk 3 en 4, artikel 11 en 12. Calvin schrijft dat God twee manieren van onderwijzen heeft. Hij laat het Woord door de mond van mensen in onze oren klinken en innerlijk spreekt Hij tot mensen door Zijn Geest. Hij doet dit op hetzelfde ogenblik of op verschillende tijden. Het gebeurt naar Zijn wil. Institutie 11.5.3. Het bekende vers Psalm 25 : 2 berijmd, behoort niet tot het verleden. Onderwijs door het Woord, kennis van het Woord, gepaard met de krachtige verlichtende werking van Gods Geest, geeft theologen in de

Wat de discipelen hoorden ging niet langs hen heen. Er staat dat zij zeer verslagen werden.

gemeente en vanaf de preekstoel rijk onderwijs.

Oude en Nieuwe Testament

Terecht wordt aan het einde van artikel 6 erop gewezen dat er geen tegenstelling is tussen het Oude en Nieuwe Testament. De remonstranten zagen het Oude Testament als de wet en het Nieuwe Testament als het evangelie. Zaligheid was er onder de wet en nu zaligheid door het evangelie. Zeker, er is

onderscheid tussen Oude en Nieuwe Testament, maar er is bovenal een eenheid. In de schaduwendienst was de Christus aanwezig en welk onderwijs werd gegeven door de ceremoniële eredienst. Welk een geloofskennis en geloofsgetuigenis lezen we. Opvallend is dat Christus als Profeet wees op het Oude Testament. Die zijn het die van Mij getuigen. Wat heeft Jezus niet gedaan op de eerste dag van Zijn opstanding. Welk een inzicht gaf

Hij in de boeken van Mozes, in de profeten en in de Psalmen. Hoe deed Hij deze boeken verstaan. Christus leefde bij en met de Psalmen. Hij is ook met een Psalm op de lippen gestorven. Door Christus, de Christus der Psalmen, is het boek der Psalmen het liedboek bij uitnemendheid. Calvijn zegt: de Psalmen zijn de ware geestelijke liederen. Een geestelijke apotheek.

M.C. Tanis

Kerkelijk actueel

Thomas a Kempis

Zijn naam kwam ik de laatste tijd nog wel eens tegen in de pers en in andere literatuur. Hij leefde in de Middeleeuwen, lang voordat de Reformatie zich aandienende (1380-1471). Zijn vroomheidsbeleving roept ook in onze tijd nog om bezinning op de vele vragen die te maken hebben met het thema van de gemeenschap met God in Christus.

Misschien hebt u wel eens iets gelezen van zijn bekend geworden werk: De imitatione Christi (over de navolging van Christus). Het werd lange tijd het na de Bijbel meest gedrukte boek. Er bestaat geen eenstemmigheid over de vraag of hij de werkelijke schrijver daarvan is. Zijn auteurschap is regelmatig onderwerp geweest van discussie. Thomas is een piëtist van de eerste orde. Hiermee is bedoeld dat hij zich vooral bezig hield met het innerlijke leven van de ziel. De blik van de piëtist is uitsluitend naar binnen gericht. En daar valt genoeg te beleven. Stad mensziel vertoont elke morgen weer een ander beeld. Dat ervaart de christen van deze tijd ook nog. De ene dag heerst er een ijzige vrieskou, maar in andere tijden kan er in de ziel van de geestelijke mens een aangename warmte gevoeld worden. Inderdaad zijn in een mensenhart, ook in dat van Gods kinderen, allerlei gestalten en situaties aan te treffen. Dat geeft bij tijden verwarring. Niet alle kinderen van God kunnen zich daaraan ontworstelen. Wie de blik doorgaans buiten zichzelf mag slaan, wordt minder gehinderd door de innerlijke duisternissen dan anderen, die menigmaal

met schrik en ontsteltenis waarnemen hoezeer hun hart door de zonde een opengebroken stad zonder muur is geworden. Over deze materie gaat dit boekje. Thomas a Kempis blijkt ook de mens van nu nog aan te spreken. Dat kan zijn oorzaak vinden in de kille en gevoelloze trend van onze dagen. We grijpen dan terug naar een meer hartverwarmende benadering van het geestelijke leven. Deze Thomas heeft ongetwijfeld Roomse trekken. Maar afgezien daarvan heeft hij toch velen, ook in het verleden, aangesproken. Oudvaders hebben hem gelezen en gewaardeerd. Ik denk dan aan Teellinck en ook Saldenus. Ik las juist dezer dagen het boek van Dr. A. de Reuver over dit thema (Verborgene omgang). De Reuver schrijft heel inzichtelijk en verhelderend over de verbanden die hier een rol spelen. Hij geeft ook aan dat Thomas bepaalde Bijbelse principes minder benadrukt, al lijkt me waardering bij hem de boventoon te voeren. Dat in tegenstelling tot bijvoorbeeld Dr. S. van der Linde, die een kritischer houding aannam. Maar dat deed hij ook in een tijd waarin Calvijn het één en het al was. Dat lijkt me nu niet meer de algemene lijn te

zijn.

Mij houdt de vraag bezig hoe we deze zeer intensieve vorm van innerlijkheid moeten waarderen. Is dit type beleving een must voor iedere christen? Blijft de bevindelijkheid van onze dagen niet ver ten achter bij die van mannen als Bernhard van Clairveaux en Thomas? Hoe verhoudt zich deze Thomas met die andere Thomas (van Aquino), die juist erg scholastiek en wetenschappelijk dacht. Beide zijn “kerkvaders” van allure en toch zijn zij zo verschillend. Deze vragen kunnen ook voor ons van het grootste belang geacht worden. Het hangt immers samen met de beleving en de bevinding van het geloof. Ook nu nog beleeft de een alles toch anders dan een ander. Gods kinderen gaan niet alle dezelfde weg; er blijkt een grote variëteit te bestaan in zaken als blijdschap en droefheid, gemis en vervulling, licht en duisternis, leer en leven. Gods knechten hebben daar in hun prediking ook ongetwijfeld moeite mee. Waar houdt het leven op en waar begint de dode vorm? Wat is nu Geesteswerk en wat is werk van de geest? Wat zijn de betrouwbare kenmerken van het ware leven dat uit God

Deze Thomas heeft ongetwijfeld Roomse trekken. Maar afgezien daarvan heeft hij toch velen, ook in het verleden, aangesproken.

is? Ons Heidelberger leerboek geeft aan dat iedere christen kennis moet omdragen van de drie bekende stukken. Het woordje “hoe” dat daar driemaal gebruikt wordt, toont ook aan dat men zelfs ook spreekt over de diepte en de zwaarte van deze geestelijke kennis. In het onderwijs van Christus komen deze vragen ook telkens weer terug; denk aan de vele gelijkenissen die handelen over deze zaken. Ik geef een voorbeeld. Ik las juist vanmorgen dat Saldenus aangaf dat ieder kind van God een constante en een voortdurend (!) tere en innige gemeenschap kent met Christus. Thomas a Kempis sprak van uren die maar kort duren. Maar Saldenus denkt dus anders over dit kenmerk. Als je dat leest, roept dat grote verslagenheid op. Theodorus a Brakel was onthutst als hij in zijn slaap niet werkzaam was geweest met geestelijke dingen. Hij sliep daarbij ook nog maar heel kort. Maar hij stelt dit niet als norm. Saldenus doet dat wel. Hier is sprake van een verschillende meetstok. Wat betekent dit voor ons?

In iedere preek worden, als het goed is, de grenzen van het ware leven aangegeven. Het is steeds weer een aftasten op welke manier we dit hebben te doen. Natuurlijk geeft gelukkig Gods Woord handvatten voor deze zaak. Maar ook in de Schrift vinden we een grote mate van afwisseling. Herman (psalm 88) had een geheel andere beleving dan David en Asaf werd weer anders bestreden dan Ethan (psalm 89). Thomas was geen Petrus en Jacobus geen Paulus. De ene psalm spreekt van diepten die in een andere weer zo niet aan de orde komen. Het viel me ditmaal in de Kerstdagen op dat de herders vanuit een sterk verlangen en een levende begeerte naar de kribbe werden getrokken. Zij haastten zich en dat woord kan ook weergegeven worden met: zij verlangden vurig. Zo komt niet ieder tot Christus. Er zijn er ook die door het dreigende zwaard van Gods recht worden voortgedreven en opgejaagd naar de vrijstad Christus. Het “hoe” van de Catechismus geeft een gevoelig punt aan. Gods

bestreden volk vraagt zich menigmaal af of er diepte genoeg aanwezig is in hun geloofsleven. Gods Woord geeft diepgaande uitspraken, die overeenstemmen met wat hierboven van Saldenus of Thomas werd weergegeven. Thomas kon zich ongetwijfeld ook meestal beroepen op Gods Woord. Onze ellendekennis is nooit diep genoeg en het ontbreekt al Gods volk aan de volle beleving daarvan, maar deze beleving moet wel een waar gehalte hebben. De kennis van Christus is onuitputtelijk, maar men kan juist daarom dan toch niet genoeg hebben aan kindervoeding. Gods kinderen kunnen weet hebben van een algehele afsnijding van de eigen mogelijkheden, maar niet allen staat dat helder voor ogen. Welk onderscheid is er tussen een leven onder de wet en een leven onder het Evangelie?

Dit zijn uiterst belangrijke vragen. De verdeeldheid van de kerken heeft alles hiermee te maken. De onderlinge verschillen binnen de gemeenten gaan vaak ook over de manier waarop de een het anders beleeft dan de ander. Bovenal is het een belangrijke zaak omdat elke hoorder reist naar de eeuwigheid.

De prediking kan hier gemakkelijk ontsporen. Hoe wordt de geestelijke tafelwacht in de prediking aan de orde gesteld in een gemeente waar bijna iedereen aankomt en in een gemeente waar slechts enkelen aangaan? Dat laatste komt niet zo vaak meer voor, maar het verschijnsel bestaat en heeft vaak bestaan, ook onder ons. De ene kerkelijke kudde leert zich te midden van de klanken van blijdschap en aanbidding, terwijl in een andere gemeente Gods volk grotendeels leeft in bekommering en gemis. Kan dat allemaal samengaan?

Te midden van dit alles loopt de scheidslijn tussen levenden en doden. Aaron stond met zijn weirookvat op de breuklijn. Daar staat ook de kansel in elke gemeente. En die grens loopt overal gelijk! Zijn we ons allen wel terdege bewust van de ernst van deze zaken? Leeft deze zaak ook bij mij en bij mijn broeders in de

bediening? Deze vragen kunnen al maar aangevuld worden. Hoe begraven we hen die heengingen en welke indruk maakt dit op de omstanders? Wat zetten we in de rouwadvertenties van onze ouders en geliefden? Wat komt er op onze grafsteen te staan?

Zulke vragen hebben te maken met de mate waarin we verbondenheid gevoelen met de geschriften van deze groten onder de kenners van het menselijke hart. In ieder geval is het goed zich te verdiepen in hun werken. Zij leren ons dat er veel meer te beleven valt dan hetgeen Gods volk in andere tijden ondervindt op de weg ten leven. Niet altijd is hun beleving normatief en bepalend voor het volk van God. Het rechtvaardigend geloof in Christus wordt te mager belicht. Maar desondanks is heel veel gegrond op de Schrift. Dat bleek al uit de bijval van meerdere oude schrijvers. Via hen bereikt het ook ons. Het gaat niet om de vraag of het geloof bevindelijk van aard is; dat staat boven elke miskenning. Het gaat er wel om in hoeverre de bevinding van anderen bepalend is voor u en voor mij. In ieder geval leert het ons dat het geloofsleven niet alleen bestaat in de vergeving der zonden, maar ook in een zaak als de navolging van Christus. Ieder die dit boekje leest, wordt pijnlijk bepaald bij het eigen tekort. Dat leide ons tot de vernieuwde bede: “Leer mij naar Uw wil te hand’len, ‘k Zal dan in Uw waarheid wandelen”.

P. Roos

Als de Heere een mens begint te bearbeiten tot zaligheid, wordt de genade die mens maar niet omgehangen, als het ware gelijk een kleed om de schouders. Nee, dan wordt er eerst voor genade plaatsgemaakt. Dan begint de Heere zulk een mens op te zoeken en tevoorschijn te roepen, hem ontdekkend en schuldig stellend voor Zijn heilig aangezicht, opdat die mens goed versta hoe noodzakelijk genade is.

G. Wisse, *Uit de Verbondsschat*.

*Te midden van
dit alles loopt
de scheidslijn
tussen
levenden en
doden. Aaron
stond met zijn
weirookvat op
de breuklijn.*

“En ik kende Hem niet”

*Door dit
getuigenis van
de Heere wordt
Johannes
getuigenis
aangaande
Christus ook
met zekerheid
gebracht!*

Als Johannes de Doper op een gegeven moment de Heere Jezus ziet lopen, roept hij uit: “Zie, het Lam Gods, Dat de zonde der wereld wegneemt”. Hij vervolgt dan: “Na mij komt een Man, Die voor mij geworden is, want Hij was eer dan ik”, Joh. 1:30. Maar dan zegt Johannes: “En ik kende Hem niet”. Dat herhaalt hij even later als hij zegt: “En ik kende Hem niet; maar Die mij gezonden heeft om te dopen met water, Die had mij gezegd: Op Welke gij de Geest zult zien nederdalen en op Hem blijven, Deze is het Die met de Heilige Geest doopt”, Joh. 1:33. Welnu, hoe komt het dat Johannes de Doper Jezus niet kende? Omdat Jezus’ moeder en Johannes’ moeder nichten waren, moet Johannes Hem toch gekend hebben? En zal zijn moeder hem niet verteld hebben van al de wonderlijke dingen die rond en met Maria hadden plaats gevonden? Zie hier de vragen die nu voor ons ter beantwoording liggen.

Inderdaad roept deze uitlating van Johannes vragen op. Kende Johannes de Heere pas als de Messias bij Diens doop toen de Geest op Christus neerdaalde? Ik denk dat hij Hem al eerder als de van God gezonden Messias kende. Want als de Heere Jezus tot de Doper komt om ook door hem gedoopt te worden, weigert Johannes immers? Dan zegt hij: “Mij is nodig van U gedoopt te worden en komt Gij tot mij?” Johannes reageert vol verbazing op Jezus’ verzoek. En daaruit blijkt dat hij Hem in ieder geval al kent als zijn Meerdere.

Tevoren had God aan Johannes de Doper gezegd dat Hij hem duidelijk zou maken Wie de lang verwachte Messias zou zijn. Dat moest Johannes weten. Welnu, na Jezus’ doop daalt de Geest op Hem neer en wordt Hij door God de Vader duidelijk aangewezen als de Zoon in Wie God al Zijn wel-

behagen heeft. Johannes mocht Hem reeds kennen, maar nu wordt het door God nog eens bevestigd. Mocht Johannes nog enige twijfel of vragen gehad hebben, dan werd dat door dit kennelijke teken weggenomen. We weten uit de latere geschiedenis dat Johannes ook twijfelen kon! Maar bij de doop in de Jordaan is er niets dan zekerheid. God Zelf getuigt dat Jezus de Christus is!

Door dit getuigenis van de Heere wordt Johannes getuigenis aangaande Christus ook met zekerheid gebracht! Johannes mag Hem zelfs prediken als het Lam Gods dat de zonde der wereld wegneemt! Wijst het doopwater enerzijds op onze onreinheid en anderzijds op de mogelijkheid van reiniging, die reiniging is er door het Lam Gods!

Door die kennelijke openbaring van de Christus aan Johannes door de Vader mag er nu een daadwerkelijk kennen van Christus zijn! Ik denk dat Johannes dat bedoelt, als hij zegt: En ik kende Hem niet. Eerst niet, nu mag ik Hem kennen, duidelijk kennen. God Zelf heeft Hem mij aangewezen.

Wat Johannes wist van vroeger, zoals het bezoek van Gabriël aan zijn vader in de tempel en aan Maria in Nazareth, en wat hij wist van Maria’s bezoek aan zijn oude moeder Elisabet? We kunnen er slechts naar raden. Toen Johannes geboren werd waren zijn ouders al oude mensen. Misschien heeft hij ze al op jonge leeftijd verloren. Wat hij wel wist was, dat hij door God de Heere was afgezonderd om de voorloper van de Messias te zijn. God Zelf had hem dat verteld. God moest hem ook duidelijk maken Wie de Beloofde was! Wat weten wij aangaande God en goddelijke zaken, aangaande de heilsweg en aangaande Sions Borg

en Middelaar, als God het ons Zelf niet door middel van Woord en Geest openbaart? Dan wordt hoofdkennis hartekennis, dan gaan we inwendig verstaan, dan worden onze ogen geopend, dan gaan we zien en verstaan!

Dus zoals het nu met Johannes ging, zo moet het ook met ons gaan. Wij moeten de Heere Jezus ook persoonlijk door een waar geloof leren kennen. Wij hebben veel van Hem gehoord. Wij kennen Lukas 2 uit ons hoofd. We weten van Zijn wonderen en woorden. We kunnen de lijdensgeschiedenis aan onze kinderen vertellen, we weten van Zijn opstanding en hemelvaart. Maar kennen wij Hem werkelijk? Kennen wij Hem door het geloof? Is Hij aan ons geopenbaard? Hebben we Hem leren zien als de van God gezondene, als het Lam Gods, Wiens bloed reinigt van alle zonde?

Wij leren Hem kennen door middel van Woord en Geest. Daarbuiten is er geen wezenlijke kennis van Hem. Ik kende Hem niet, sprak Johannes. En u, mag u Hem kennen? Kreeg u Hem nodig als uw persoonlijke Borg? Johannes heeft door middel van de doop gewezen op de noodzaak van reiniging. En op de mogelijkheid van reiniging. Niet door middel van water. Maar door middel van bloed, het bloed van Jezus Christus, als een van God geschonken Lam!

Op Johannes’ prediking zijn er twee jonge mensen opgestaan om Jezus te volgen. Zij wilden Hem leren kennen. O, die eerste ontmoeting! En het was omtrent de tiende ure! Om nooit meer te vergeten. Kenden zij Hem na die dag? Nee, zij leerden Hem vanaf die dag kennen.

Het is kennen en vervolgen te kennen. Het wordt de begeerte van

mijn ziel: Dat ik Hem kenne, zo riep Paulus uit! Zie Filipp. 3. En wie Hem gezien heeft, heeft de Vader gezien. In het kennen van de

Heere ligt het eeuwige leven. Want Jezus zei: "En dit is het eeuwige leven, dat zij U kennen, de enige waarachtige God, en Jezus Chris-

tus, Dien Gij gezonden hebt", Joh. 17:3.

K. Hoefnagel

Voor de jeugd

Daniël voor jongeren

Daniël 3:8

8 Daarom naderden even ter zelfder tijd Chaldeeuse mannen, die de Joden openlijk beschuldigden;

Ondanks alles wat de Joden in de 2e Wereldoorlog is overkomen, is het antisemitisme in Nederland niet verdwenen. Integendeel. Joden zijn in Nederland het vaakst het doelwit van racisme en discriminatie. Dat meldde het Openbaar Ministerie een paar weken geleden. Joden worden niet alleen aangevallen en uitgescholden door sommige moslimjongeren. Opvallend is ook het verband tussen antisemitisme en voetbal. Het woord 'Jood' wordt vaak in kwetsende zin gebruikt om anti-Ajaxgevoelens te uiten. Ook geweld tegen Joden neemt toe. De Universiteit van Tel Aviv meldde dat er in 2012 wereldwijd een toename was van 30% van gewelddadige antisemitische incidenten.

Misschien weet je niet precies wat antisemitisme betekent. Welnu, het is de discriminatie van Joden vanwege het feit dat ze Jood zijn. Je ziet dat ook in de term terug. Anti-Sem-itisme. Dat wil zeggen, men is anti Sem, tegen de nakomelingen van Sem. En wie Sem was, dat weet je. Hij was de oudste zoon van Noach en de verre voorvader van Abraham, en dus ook van het Joodse volk.

De haat tegen Joden en de afkeer van het Joodse volk is al heel oud. In de Bijbel kom je het ook tegen. Denk maar aan het antisemitisme van de Egyptenaren. En uiteindelijk is de satan de grote aanstichter van het antisemitisme. Hij haat dit volk omdat het Joodse volk het volk van God is.

We zien het ook in Daniël 3:8 Daar-

om naderden even ter zelfder tijd Chaldeeuse mannen, die de Joden openlijk beschuldigden... In het dal van Dura waren er mannen die op Sadrach, Mesach en Abednego hebben geliet. Ze hielden hen in de gaten en waren uit op hun ondergang. Het staat er ook als een tegenstelling. Chaldeeuse mannen. Die de Joden beschuldigden. Het staat er met nadruk. De Chaldeëen waren een broedervolk van de Joden. Maar er is al in het gezin van Abraham haat geweest tegen de bloedlijn waaruit de Messias geboren zal worden. Opgestookt door de satan heeft Ismaël zijn half-broer Izak gehaat. En daarom wilde Ezau zijn broer Jakob doden. Daar begon het antisemitisme. En deze Chaldeeuse mannen, al hadden ook zij Sem als voorvader, ze hebben het niet kunnen verkroppen dat Nebukadnezar deze Joden zulke belangrijke posities had gegeven. En we zien hier al duidelijk anti-Joodse gevoelens.

En nu krijgen ze de gelegenheid om die anti-Joodse gevoelens te uiten. Iedereen moet het gouden beeld van Nebukadnezar aanbidden. En als al die duizenden hoogwaardigheidsbekleders daar dan staan en de heraut geeft het teken, en de muziek gaat spelen, dan buigen al die mensen zich in het stof. Het zal zoiets geweest zijn zoals moslims doen. Je hebt het misschien weleens gezien op een foto, hoe er soms honderden moslims diepgebogen op de grond liggen, in de richting van Mekka. Welnu, zo is het ook hier geweest. Op hun knieën, met hun neus op de grond, gebogen voor het gouden beeld.

Echter, temidden van al die gebogen ruggen, staan daar drie mensen recht overeind. Waarom

doen ze dat? Er waren immers genoeg argumenten op te noemen waarom ze wel zouden buigen. Ze hadden bij zichzelf kunnen denken: 'We doen het maar één keer. En we doen het niet met ons hart. We buigen alleen onze rug, maar niet ons hart.' En ze hadden allerlei andere excuses kunnen maken om maar te buigen. Ze mochten hun leven toch ook niet in gevaar brengen immers? En ja, hoe je het ook wendt of keert, maar Nebukadnezar is toch koning! En je moet de koning toch gehoorzaam zijn? Enzovoorts enzovoorts.

Er zijn vandaag de dag genoeg refo-jongeren die met alles van de wereld mee kunnen doen. En ze hebben daar hun argumenten ook wel voor. Ze zeggen: 'Wat is het verschil tussen het lezen van een roman en het kijken van de film die daarop gebaseerd is? Het gaat toch om hetzelfde verhaal?' Of: 'Waarom zou ik op mijn werk bidden voor mijn eten? Godsdienst is privé en dat doe ik thuis wel'. En: 'Popsongs zijn helemaal niet zo slecht. Ze gaan gewoon over het leven, over liefde en zo.' Of: 'Bij het WK voetbal gaat het mij alleen om het spelletje. Ik bemoei mij niet met de commercie en de rellen. Ik kijk alleen maar naar de wedstrijd'. En met dit soort argumenten leiden veel reformatorische jongeren gewoon een werelds bestaan. Zij buigen zich neer voor de afgoden van de wereld.

Dat deden de drie vrienden niet. En ze tonen zich net zo vastberaden als toen ze dat voedsel van Nebukadnezar weigerden. Het leefde in hun hart wat de apostel Petrus later zou zeggen: 'Men moet Gode

Lees verder op pagina 27

De haat tegen Joden en de afkeer van het Joodse volk is al heel oud.

Inhoud Bewaar het Pand 2013

Meditaties

Schrijver	tekst	pagina
Ds. A. van Heteren	1 Kronieken 28:9	117
Ds. M. van der Sluys	Psalm 34:4a	177
Ds. A.A. Egas	Psalm 116:5	213
Ds. A. v.d. Weerd	Prediker 4:9a en Prediker 4:12b	261
Ds. A.J.T. Ruis	Hooglied 2:14a	249
Ds. K. Groen	Jeremia 23:5	273
Ds. P. Roos	Ezechiël 37:3	129
Ds. A.v.d. Weerd	Daniël 5:29b	165
Ds. K. Hoefnagel	Matth. 18:10	45
Ds. A. v.d. Weerd	Mattheus 20:28a	285
Ds. P. den Butter	Matth. 28:15	93
Dr. A. Baars	Lukas 2:29 en 30	1
Ds. M.C. Tanis	Lukas 4:31	21
Ds. A. Hoekman	Lukas 8:12 (ged.)	33
Ds. P. den Butter	Lukas 8:50b	225
Ds. M.A. Kempeneers	Johannes 11:50	57
Ds. H. van Leeuwen	Johannes 14-6a	
Ds. M.J.M. Kieviet	Johannes 14:19	81
Ds. F. Bakker	Johannes 19:24	69
Ds. A.J.T. Ruis	Handelingen 5:3m	237
Ds. M. Vlietstra	Romeinen 1:4	105
Ds. J.v.d. Vlies	Romeinen 8:11	153
Ds. A.A. Egas	Filippenzen 4:6	141
Ds. A. van de Weerd	2 Timotheüs 1:5	201

Van de Redactie

Jaaroverzicht 2012	2
Overlijden Mevr. Sommers in Canada	34
Ontmoetingsdag van Bewaar het Pand wordt voortaan eenmaal per jaar op Urk gehouden. De volgende ontmoetingsdag zal DV zaterdag 14 september op Urk gehouden worden.	34
Troonwisseling, D.V. 30 april zal koningin Beatrix afstand doen van de troon en haar zoon Willem-Alexander haar zal opvolgen	46
Biddag voor gewas en arbeid D.V. 13 maart	58
Goede Vrijdag en Pasen	82
LCJ Jeugdappel-16 D.V. zaterdag 13 april 10.00-12.00 uur	94
Troonwisseling D.V. 30 april 2013; Koningin Beatrix zal afstand doen van de troon en Willem-Alexander zal haar opvolgen.	106
Hemelvaart en Pinksteren	118
Pinksterappel	118
Zendingsdag Elburg D.V. 24 juli, Sprekers: ds. M.A. Kempeneers, evangelist H. Bor, ds. L.W. v.d. Meij, ds. Zoet uit Ouddorp (HHK), W.L. van der Staay doet de kindervertelling.	118
Ontmoetingsdag D.V. zaterdag 14 september in de Chr. Geref. Kerk op Urk.	130
D.V. zaterdag 13 juli bevestiging en intrede kand. J. de Bruin in de gemeente van Elburg	166
 Zaterdag 13 juli werd kand. J. de Bruin bevestigd als predikant door ds. K. Visser En heeft hij zijn intrede mogen doen in de gemeente van Elburg. We wensen ds. De Bruin en zijn gezin alsook de gemeente en de kerkenraad van Elburg van harte Gods onmisbare zegen toe.	 178
Ontmoetingsdag: D.V. zaterdag 14 september in de Chr. Geref. Kerk op Urk.	178

De Heidelbergse Catechismus zal centraal staan. 's Morgens zal ds. A. van Heteren spreken over 'troost' en zal ds. A.J.T. Ruis spreken over 'ellende'.	
's Middags zal ds. W.E. Klaver spreken over "verlossing" en ds. K. Hoefnagel over 'dankbaarheid.' Aanvang morgensamenkomst is half elf en aanvang Middagsamenkomst is 2 uur.	
De fam. P.J. Boers was onlangs 25 jaar getrouwd. We hopen van harte dat de Heere nog vele jaren zal dragen en sparen voor elkaar en voor de kinderen en dat onze administrateur ook nog vele jaren zijn werk zal kunnen en mogen doen voor ons blad en onze stichting.	178
Sterven Prins Friso	190
Ds. en mevr. Hoefnagel 40 jaar getrouwd. 48e Toogdag GBS 12-10-2013	202
Persberichten en boekbesprekingen	214
Sterven br. G. Koffeman	226
Fam. Ds. Tanis 60-jarig huwelijks en ambts jubileum	238
Reformatieherdenking en dankdag woensdag 6 november	250
Ds. P. den Butter, dubbele longontsteking	262
LCJ kruispuntconferentie D.V. zaterdag 14 december 2013	262
Ds. P. den Butter thuisgekomen, Kerst en Jaarwisseling	274

ARTIKELEN

Kerkelijk actueel

Ds. P. Roos	Rechtvaardigmaking	2
Ds. P. Roos	Rechtvaardiging (2)	23
Ds. P. Roos	De Weg	35
Ds. P. Roos	Signalen	48
Ds. P. Roos	Antichristelijk	61
Ds. P. Roos	Links en rechts	73
Ds. P. Roos	Generaties	85
Ds. P. Roos	De zuil	97
Ds. P. Roos	In de knel	112
Ds. P. Roos	Troonwisseling	120
Ds. P. Roos	Lijden aan de kerk (1)	132
Ds. P. Roos	Lijden aan de kerk (2)	144
Ds. P. Roos	Lijden aan de kerk (3)	156
Ds. P. Roos	Lijden aan de kerk (4)	168
Ds. P. Roos	Generale Synode	180
Ds. P. Roos	Mazelen	192
Ds. P. Roos	Ontvangst van de preek	204
Ds. P. Roos	Eenheid 2013-12-26	216
Ds. P. Roos	Voortrekkers?	229
Ds. P. Roos	Trente	241
Ds. P. Roos	Kerk en school	253
Ds. P. Roos	Rumoer der volken	264
Ds. P. Roos	Buitengesloten	276
Ds. P. Roos	Generale Synode CGK	288

De praktijk der godzaligheid

Ds. K. ten Klooster	Wet en Evangelie (1)	4
Ds. K. ten Klooster	Wet en Evangelie (2)	26
Ds. K. ten Klooster	Wet en Evangelie (3)	38
Ds. K. ten Klooster	Wet en Evangelie (4)	51
Ds. K. ten Klooster	Wet en Evangelie (5)	59
Ds. K. ten Klooster	Wet en Evangelie (6)	71
Ds. K. ten Klooster	Wet en Evangelie (7)	83
Ds. K. ten Klooster	Wet en Evangelie (slot)	95

Voor de jeugd

Ds. M.A. Kempeneers	Daniël voor de jongeren, Daniël 1:2	6
Ds. M.A. Kempeneers	Daniël voor de jongeren, Daniël 1:3	25
Ds. M.A. Kempeneers	Daniël voor de jongeren, Daniël 1:3-4	37
Ds. M.A. Kempeneers	Daniël voor de jongeren, Daniël 1:5-7	50
Ds. M.A. Kempeneers	Daniël voor de jongeren, Daniël 1:8	63
Ds. M.A. Kempeneers	Daniël voor de jongeren, Daniël 1:8	75
Ds. M.A. Kempeneers	Daniël voor de jongeren, Daniël 1:12	87
Ds. M.A. Kempeneers	Daniël voor de jongeren, Daniël 1:15	99
Ds. M.A. Kempeneers	Daniël voor de jongeren, Daniël 1:19	106
Ds. M.A. Kempeneers	Daniël voor de jongeren, Daniël 2:1	118
Ds. M.A. Kempeneers	Daniël voor de jongeren, Daniël 2:1	134
Ds. M.A. Kempeneers	Daniël voor de jongeren, Daniël 2:11	146
Ds. M.A. Kempeneers	Daniël voor de jongeren, Daniël 2:12-13	158
Ds. M.A. Kempeneers	Daniël voor de jongeren, Daniël 2:17-18	170
Ds. M.A. Kempeneers	Daniël voor de jongeren, Daniël 2:24	182
Ds. M.A. Kempeneers	Daniël voor de jongeren, Daniël 2:28	194
Ds. M.A. Kempeneers	Daniël voor de jongeren, Daniël 2:30	206
Ds. M.A. Kempeneers	Daniël voor de jongeren, Daniël 2:28	215
Ds. M.A. Kempeneers	Daniël voor de jongeren, Daniël 2:31	228
Ds. M.A. Kempeneers	Daniël voor de jongeren, Daniël 2:32-33	240
Ds. M.A. Kempeneers	Daniël voor de jongeren, Daniël 2:34-35	252
Ds. M.A. Kempeneers	Daniël voor de jongeren, Daniël 2:34	267
Ds. M.A. Kempeneers	Daniël voor de jongeren, Daniël 3:1	280
Ds. M.A. Kempeneers	Daniël voor de jongeren, Daniël 3:3	292

Vragenrubriek ds. K. Hoefnagel

Verplichte Avondmaalsviering?	28
Verplichte Avondmaalsviering (2)	40
Geslachtsregisters	52
De begrafenis (1)	64
De begrafenis (2)	76
Jakobs zegen	88
De plaats van Gabriël	100
Bange kinderen	107
Jezus' verwondering	134
Kom, Heere Jezus!	147
Blijf trouw!	159
Onvergeeflijk?	171
Onbekende psalmen	183
De hoofdbedekking	195
De dagen verkort	243
Sterk en zeer sterk	266

Sprekend verleden

Ds. A. van Heteren	De farizeeër en de tollenaar	7
Abraham Hellenbroek (9)		
Ds. A. van Heteren	De blinde van Jericho, Abraham Hellenbroek (10)	29
Ds. A. van Heteren	Treurenden zalig gesproken, Abraham Hellenbroek (11)	41
Ds. A. van Heteren	Treurenden zalig gesproken, Abraham Hellenbroek (12)	65
Ds. A. van Heteren	De hartenkenner 1 Kronieken 29:17	77
Ds. A. van Heteren	Abraham Hellenbroek (13)	
Ds. A. van Heteren	Mijn Verlosser leeft. Job 19:25, Abraham Hellenbroek (14)	89
Ds. A. van Heteren	Abraham Hellenbroek (15)	101
Ds. A. van Heteren	De wederopstanding Job 19:25b, 26 en 27a	
Ds. A. van Heteren	Abraham Hellenbroek (16)	109
	Abraham een vriend Gods. Jakobus 2:23	

Ds. A. van Heteren	Abraham Hellenbroek (17)	123
	De geestelijke juwelier. Matth. 13:45 en 46	123
Ds. A. van Heteren	Abraham Hellenbroek (18)	136
	De Koning zien in Zijn schoonheid.	
	Jesaja 33:17	
Ds. A. van Heteren	Abraham Hellenbroek (19)	148
	Het uitmuntend voorrecht der gelovigen	
	1 Johannes 2:20	
Ds. A. van Heteren	Abraham Hellenbroek (20)	160
	Davids blijde opwekking tot vrolijke	
	Zielenrust. Psalm 116:7	
Ds. A. van Heteren	Abraham Hellenbroek (21)	172
	De gelukstaat van Jehovah's verlorene	
	volk. Jeremia 31:12	
Ds. A. van Heteren	Abraham Hellenbroek (22)	184
	De nederige koning David met blijdschap	
	huppelende voor de ark des Heeren	
Ds. A. van Heteren	Abraham Hellenbroek (23)	197
	De geveinsde huichelaar in zijn	
	verwachting bedrogen	
	Religieuze gevoelens (1)198	
Ds. A. van Heteren	Abraham Hellenbroek (24) Gods getrouwe	
	waarschuwing door de profeet Jeremia	
	aan gans Juda en Jeruzalem	207
Ds. A. van Heteren	Religieuze gevoelens (2)	209
Ds. A. van Heteren	Abraham Hellenbroek (25)	218
	Een roepende profeet	
Ds. A. van Heteren	Abraham Hellenbroek (26)	
	Hoort des Heeren woord	231
Ds. A. van Heteren	Abraham Hellenbroek (27)	
	Bevel tot bekering	245
Ds. A. van Heteren	Abraham Hellenbroek (28)	
	Vals vertrouwen	256
Ds. A. van Heteren	Abraham Hellenbroek	
	Des Heeren tempel	270
Ds. A. van Heteren	Abraham Hellenbroek	
	Vermaning en belofte	278
Ds. A. van Heteren	Abraham Hellenbroek	
	Vals Vertrouwen	290

Ambtelijke praktijk

Ds. M.C. Tanis	Dordt is niet verdord	16
Ds. M.C. Tanis	Waarom zo het begin?	22
Ds. M.C. Tanis	Eenzijdig maar ook tweezijdig	34
Ds. M.C. Tanis	De zending gaat door DL 1, art.3	46
Ds. M.C. Tanis	Reactie op de boodschap	58
Ds. M.C. Tanis	In God is geen onrecht DL 1, art. 6 en 7	70
Ds. M.C. Tanis	Gods daad voor de zondaar en i.d. zondaar	82
Ds. M.C. Tanis	Geen verleden tijd	94
Ds. M.C. Tanis	Bijbels onderwijs	110
Ds. M.C. Tanis	Werk van Boven en houding van beneden	120
Ds. M.C. Tanis	Zo zegt de Schrift!	130
Ds. M.C. Tanis	Herderlijke zorg DL 1, art. 15 en 16	142
Ds. M.C. Tanis	Troostend onderwijs DL 1, art. 17	154
Ds. M.C. Tanis	Gods deugden zijn één DL 2, art. 1	167
Ds. M.C. Tanis	Jezus Christus is Borg DL 2, art.2	186
Ds. M.C. Tanis	Weer de leer DL 2, art. 3	191
Ds. M.C. Tanis	DL 2, art.4-5 Door Jezus Christus alleen	202
Ds. M.C. Tanis	Door Jezus Christus alleen	214
Ds. M.C. Tanis	Genade alleen! DL 2, art. 7-9	226
Ds. M.C. Tanis	Waarom de samenvoeging? DL 3 en 4	238

Ds. M.C. Tanis	Goddelijk spreken in Genesis 1-3	
	DL hoofdstuk 3 en 4, art. 1	250
Ds. M.C. Tanis	Blijvende leer DL, hoofdstuk 3-4 art.2	263
Ds. M.C. Tanis	DL hoofdstuk 3-4 art. 3	
	Laat de Schrift spreken	274
Ds. M.C. Tanis	DL, hoofdstuk 3 en 4 art. 4	
	De belijdenis spreekt van veel	286

Uitnodiging conferentie

Aan de raden van de Christelijke Gereformeerde Kerken	
D.V. zaterdag 23 maart a.s. zal D.V. de jaarlijkse ambtsdragerconferentie worden gehouden. Het comité nodigt u hartelijk uit bijeen te komen in het kerkgebouw "De Kandelaar" van de Chr. Geref. Kerk te Nijkerk.	
Het thema (Gods onuitsprekelijke gave in de Heilige Doop) zal worden ingeleid door drs. G.R. Procee, predikant te Middelharnis	
Het programma zal duren van 10.30 tot circa 15.00 uur.	52

Persberichten

Landelijke diakendag D.V. zaterdag 26 januari 2013 in de Pniëlkerk te Veenendaal	17
Symposium Heidelbergse Catechismus: gisteren – vandaag – morgen D.V. 19 januari 2013 in Gouda.	17
Psalmzangdag in Bovenkerk Kampen D.V. 16 maart 2013	66
Samen Alleen D.V. zaterdag 23 maart, spreker: ds. H. Peet, C.G.K. te Bunschoten	66
Welkom op de Open Dag Waardheim (St. Adullam) D.V. zaterdag 20 april 2013	79
AVGG, D.V. zaterdag 6 april 2013 organiseert de Adoptievereniging Geref. Gezindte haar halfjaarlijkse bijeenkomst te Gouda	79
Jongerengroep Samen Delen is een lotgenoten groep voor jongeren tussen de 15 en 30 jaar van wie één of beide ouders is overleden. De komende twee bijeenkomsten zijn D.V. zaterdag 27 april 2013 in Ottoland en zaterdag 6 juli in Papendrecht.	91
Nieuwe serie lezingen 'Appélgroep Klassiek Gereformeerd Belijden Woudenberg' in 2013 met een nieuwe serie-lezingen voor het jaar 2013	114
Werkgroep Recreatie Lichamelijk gehandicapten, uitgaande van het Chr. Geref. Deputaatschap pastoraat in de gezondheidszorg	114
Ik zou wel eens willen verdiepen in.....? De commissie Vormingswerk CGK organiseert de vormingscursus over een aantal onderen rond kerk en samenleving.	137
Uitnodiging Tweede Lezing-2013: Appélgroep Klassiek gereformeerd Belijden Woudenberg, Spreker Ds. J.M.J. Kieviet; Thema: "Verkiezing"	138
Toch nog op vakantie? Commissie vakantieweken 50+ van de Vrouwenbond van de Geref. Gemeenten	162
Studie der Nadere Reformatie SSNR-congres, Titel: Christopher Love (1618-1651)	200
Een presbyteriaanse puritein in conflict D.V. zaterdag 28 september 2013 te Gouda	
Werkgroep ouders en familie rondom mensen met een andere geaardheid	209
19e Wintercursus SSNR: "Zielen waar Zijn vrees in woont"	210
Najaarscongres SSNR	210
Chr. Ger. Bezinningskring binnen de classis Leeuwarden D.V. vrijdag 4 oktober	
Onderwerp "Geestelijke groei in het licht van Rom. 7:14"	221
Samen Delen is een lotgenotengroep voor jongeren tussen de 15 en 30 jaar van wie één of beide ouders is overleden D.V. zaterdag 16 november Thema: "Gods verborgen weg"	222
Bond van Chr. Ger. Mannenverenigingen in NL D.V. zaterdag 12 oktober	
Gehouden in de Chr. Ger. Kerk "De Tabernakel"Ede, onderwerp "Schuldbesef schuldbelijdenis en schuldvergeving bij God en de naaste"	222
Samen Alleen, vergadering D.V. zaterdag 26 oktober onderwerp: Verandert er iets? in de Chr. Ger. Kerk te Bunschoten	222
Uitnodiging studiemiddag en Hervormingsavond	233
Symposium 'Doeners in de kerk'	233
Bijeenkomst voor partners van mensen met een andere geaardheid D.V. 8 november	248
Bezinningskring D.V. Vrijdag 22 november spreker ds. J.M.J. Kieviet, Onderwerp "Wat troost u?" 450 jaar Heidelbergse Catechismus	259

Boekbesprekingen

Dr. H.J. Agteresch	Ziekten en genezing in de Bijbel	282
Evert Barten	Op leven en dood, Bostons viervoudige Staat, uitgelegd	125
Evert Barten	Zicht op Jezus	295
Ds. J. Belder	Schoonfamilie is ook familie	176
Ds. C.P. de Boer	Een Bijbels-theologische schets over de heiliging	293
J.H. den Boer	Ken Hem in al je wegen	176
Dr. William den Boer	Calvijn, gewikt en gewogen	162
H. Bor	De gevangenen	282
Thomas Boston	Een belijdend leven	138
Ds. J. Brons	Licht en Schaduw van het Urker kerkelijk leven	294
Ds. A.A. Brugge	Wij zullen in het huis des Heeren gaan	114
Ds. P. den Butter	De herder-koning	151
Mardoch Campbell	In al hun benauwdheid	162
Ds. J. Catsburg	De rechtvaardiging van de goddeloze	31
Ds. J. Catsburg	Verloren en gevonden	282
Ruud Dirkse	Had ik het maar geweten	233
Ds. J.J. van Ekeveld	Het krijgen ven teksten	32
Ds. J.J. van Ekeveld	Geloven en verwachten	125
Ds. A.A. Egas	Ik ben heden tachtig jaar	18
Ds. L. Gebraad	Geheimen van de binnenkamer	258
Ditteke de Haan	Bijbelleesboekje Oude Testament deel 2	259
Ditteke de Haan	Mary Jones en haar Bijbel	259
Ditteke de Haan	Bijbelleesboekje Kerst deel 2	259
Ds. D. Heemskerck	Wiens gunst ons troost	67
Susan Hunt	Sammie en zijn herder, De Heere Jezus in Psalm 23	68
JBGG/ Den Hertog	“Tot zijn eer” liedbundel	126
J. van 't Hul	Op reis door de Schotse kerkhistorie	258
Jeremias Hollebeek	Gods Woord in zijn dierbaarheid aangeprezen	281
Ds. Tj. de Jong	Gerechvaardigd in zin huis	258
Ds. J. Joppe	Paradijsbloem	295
Ds. M.A. Kempeneers	Ik ben de Opstanding en het Leven	31
Janny Klein	Adem Liz	281
Dr. H.F. Kohlbrugge	Van de wezenlijke Wijsheid	139
Ds. M. van Kooten	De vier mannen van Heidelberg	126
Dr. P. Korteweg	De doopbelofte voor kinderen met verstandelijke beperk.	258
Dr. P. Korteweg	De geloofsbelijdenis van Athanasius	295
Steven van Middelkoop	Als een kind	174
Ds. A. Moerkerken	De witte bladzijde	151
Ds. A. Moerkerken	Het zaad zal hem dienen	258
J. Newton	Stichtelijke leerredenen	138
Arthur W. Pink	Een viervoudige verlossing	43
Ds. D. Quant e.a.	Jaarboek Christelijke Gereformeerde Kerken in Ned. 2013	115
Ds. P. Roos	Kan ook een farizeeër zalig worden?	127
Ds. P. van Ruitenburch	Omgaan met je ouders	18
Ds. P. van Ruitenburch	Moed houden	282
Ds. P. van Ruitenburch	Handen samen	282
Ds. P. van Ruitenburch	Liefdedienst	30
Ds. P. van Ruitenburch	God kwijt	151
J.C. Ryle	Heiligmaking	174
J.C. Ryle	Voorwaar, Ik zeg u	281
W. Schippers	Wuilershoeve	68
W. Schippers	De pleegzoon van de ketellapper	151
W. Schippers	Bouke Bijlertsma	200
C.H. Spurgeon	Vreugde in beproeving	19
Ds. D.W. Tuinier	Eén ding.....	162
Ds. D.W. Tuinier	Groot loon, de 10 geboden vanuit Gods Woord	247
L.J. van Valen, e.a.	Huis in de branding (Chr. Geref. Kerk Dordrecht-C)	43
Ralph Venning	Leven op de school van Christu	150
Dr. W. Verboom	Stil tot God	222
Erik-Jan Verbruggen	Liefde	78

Ds. W. Visscher	Behouden, 20 Bijbelstudies over Noach	19
Ds. W. Visscher	Het dienen van de Heere	102
Ds. W. Visscher	Crisis?	295
L. Vogelaar	Op de bres voor Nieuw-Guinea	127
D.J. Vogelaar	Ken je Bijbel	283
Joh. Vreugdenhil	De kerkgeschiedenis verteld aan jong en oud	18
Huib de Vries	Gedragen door de Herder	210
Huib de Vries	Thuisloos in twee werelden	223
Ds. A.K. Wallet	De Christenreis naar de eeuwigheid	188
Octavius Winslow	Zondaarsliefde	139
Ds. A. van der Zwan, e.a	Uw vrucht is uit Mij gevonden	126
Ds. H. Zweistra	Inzoomen op Kort Begrip	19

Varia

Steun het evangelisatiewerk in Gent	19
Driestar hogeschool, open avond 15 januari 2013	20
RST Zorgverleners	20
Verrassend Texel	20
Van Staveren, begrafenisverzorging, Alphen aan den Rijn	20
Gereformeerde Bijbelstichting	32
Stichting Jacob's Well, Noodhulp Roemenië	44
Stichting China	80
Bonisa Zending	80
St. Vrienden van Heidelberg en Dordrecht	80
St. China. 2013- Herdenkingsjaar 450 jaar Heidelbergsche Catechismus	
“Troost in leven en sterven” Ook in China beschikbaar	103
Jubileum 65 jaar Gezinsgids, jubileumactie, half jaar 25,00 Euro	104
7e Bijbeldag zaterdag 8 juni 2013 Deze dag zal dit jaar gehouden worden in Gorinchem (Gomarus Scholengemeenschap, Hoefslag 11)	116
Driestar hogeschool, open avond 14 mei 2013	116
Den Hertog, Uitgeverij, Houten 152	
Profetisch getuigenis in de crisis-situatie van de Christelijke Gereformeerde Kerken	164
Anno Domini 2013, door ds. J. Brons	
De Enige Troost, Catechisatiemethode, jongeren tussen 11 en 17 jaar, Ds. A.C. Uitslag	200
Programma overzicht cursus geestelijke vorming	211
Geloofsvragen ds. A. van Heteren	223
Overlijdensadvertentie van Gerrit Koffeman	234
Advertenties ds. en mevrouw Tanis	246 en 247
Winterhulp door Janno Kamphorst, Kom over en help	257

Mbuma Zendingsdag 's Hertogenbosch

De 50-e zendingsdag van de Stichting Mbuma-Zending wordt D.V. gehouden op zaterdag 27 april in de Brabanthallen te 's Hertogenbosch.	79
Symposium, “De Heidelberger in prediking en catechese, D.V. 1 juni, 2013 in Kerkgebouw Geref. Gemeente te Gouda. Lezing door prof. dr. A. Baars	127
7e Bijbeldag zaterdag 8 juni 2013, te Gorinchem, St. ter bevordering van het Evangelisatiewerk in Oost-Vlaanderen (België); Morgenbijeenkomst om 10.00 uur en middagbijeenkomst om 13.30 uur. Het thema van deze dag is: Het Woord in de stad en in het hart	128

Ontmoetingsdag Urk

De Heidelbergse Catechismus krijgt dit jaar veel aandacht vanwege het 450-jarig bestaan.

Sprekers:	Ds. A. van Heteren over 1 Korinthe 3 vers 23
	Ds. A.J.T. Ruis over Lukas 18: 9-14
	Ds. W.A. Klaver over Romeinen 3: 9 tot en met 31
	Ds. K. Hoefnagel over Wat is de ware dankbaarheid?

Generale synode 2013 te Nunspeet

Synode 2013 door ds. K. Hoefnagel	206
Een kleine impressie door ds. J.M.J. Kieviet	244
Generale Synode 2013 door ds. K. Hoefnagel	255

Toespraak ds. E. Moerdijk Generale Synode: Waardering en zorg	268
Een waardevol werk voor wie de inhoud van onze confessie ter harte gaat door	
Ds. J.M.J. Kieviet	280
Derde synodeweek door ds. K. Hoefnagel	291

REVOKE

Het bestuur nodigt alle leden – en de echtparen die tot de doelgroep behoren, maar(nog) geen lid zijn – uit om deel te nemen aan onze bijeenkomst op D.V. zaterdag 13 april 2013 in de Pniëlkerk te Veenendaal.

De openbare najaarsbijeenkomst wordt gehouden op D.V. zaterdag 16 november 2013

Uitnodiging D.V. zaterdag 16 november 2013 in Driestar Educatief, Gouda

Vervolg van pagina 19

meer gehoorzaam zijn dan mensen. Zijn ze dan niet bang, deze drie vrienden? Vrezen ze die brandende oven niet? Ongetwijfeld. Maar ze hadden meer eerbied voor God en Zijn gebod. *Gij zult u geen gesneden beeld noch enige gelijkenis maken (...) ge zult u voor die niet buigen noch hen dienen, want Ik de HEERE, uw God ben een naijverig God...* En daarom bleven ze staan. En ze sloten geen compromis en ze deden niet mee met de wereld, ook niet voor maar één keertje.

Het waren échte Joden. En weet je wat het woord 'Jood' betekent? Het komt van 'Jehoedi'. En dat is

hetzelfde woord als 'Juda'. En dat betekent: 'de HEERE zij geprezen'. Welnu, dat leefde in het hart van de drie vrienden. Zij vreesden de HEERE. In hun hart leefde het verlangen om alleen God te dienen en Hem alleen te eren. En daarom konden ze zich niet buigen voor een beeld. Ze waren Jóódse mannen. Mannen die alleen de HEERE de lof en de eer toebrachten.

En dat was uiteindelijk de achtergrond van het antisemitisme in het dal van Dura. Die was gericht op de Gód van de Joden. En dat was door alle eeuwen heen de achtergrond van de Jodenhaat, tot en met de Holocaust toe.

Heb je er trouwens ook erg in dat

er overeenkomsten zijn met de antichristelijke gevoelens in de wereld? Antisemieten zijn ook antichristelijk. De haat tegen Gods volk en de haat tegen Gods Gezalfde gaan vaak samen op. Hebben jullie daar ook mee te maken? Met anti-gevoelens? Als je de Heere vreest, dan hoef je niet altijd op sympathie te rekenen. Of legt niemand je een stro-breed in de weg? En hoe komt dat dan? Dien jij de HEERE dan wel echt?

M.A. Kempeneers
makempeneers@klikSAFE.nl

*Ze waren
Jóódse
mannen.
Mannen die
alleen de
HEERE de
lof en de eer
toebrachten.*

Boekbesprekingen

J.H. Mauritz, Pelgrim naar Sion, paperback, 71 blz., € 8,90, Uitgeverij Den Hertog, Houten, ISBN 978-90-331-2565-2.

Dit boekje is eerder verschenen als een uitgave van de Jeugdbond Gereformeerde Gemeenten. Het nu opnieuw uitgegeven boekje gaat over de Christenreis van John Bunyan. De auteur (1947) was als directeur verbonden aan de Jeugdbond van de Gereformeerde Gemeenten en is nu directeur van de toerustingscursussen van de Cursus Godsdiensonderwijs (CGO). In het voorwoord lezen we: "Bunyan beschrijft de weg die een christen mag gaan door dit leven. In zijn droom zag hij de pelgrim gaan: uit de stad Verderf en onderweg naar het hemelse Jeruzalem. Veel heeft de reiziger meegemaakt, maar in dat alles heeft de Heere geleid. Zo

heeft Buyan het gezien en opgeschreven." Het boekje bevat een korte levensschets van Bunyan en veertien Bijbelstudies bij Bunyans Christenreis. Het boekje kan gebruikt worden in het gezin, op de jeugdvereniging of lidmatenkring.

Ds. C.J. Meeuse De dominee die niet meer preken mocht, gebonden, 126 blz., € 14,95, Uitgeverij 'de Ramshoorn', Goes, ISBN 9789-461150-585.

De ondertitel luidt: 'Over het leven van dominee Koelman (1631-1695).' Jakobus Koelman werd na zijn studie eerst ambassadepredikant te Kopenhagen en Brussel. Daarna werd hij predikant in Sluis in de Sint Janskerk. Hij wees bewogen en indringend op de noodzaak Gods geboden na te leven. Hij wilde de kerkelijke feest-

dagen afschaffen en hij maakte geen gebruik van de formulieren, maar hield zelf vrije toespraken bij de Doop en het huwelijk. Vanwege dronkenschap mocht een burgemeester uit Sluis niet deel nemen aan het sacrament van het Heilig Avondmaal. Die burgemeester werd een van zijn grootste vijanden. Koelman werd uit Sluis verbannen, tot grote droefheid van zijn gemeenteleden. Daarna leed Koelman een zwervend bestaan. Hij heeft veel preken uit het Engels vertaald en het bekende boek 'Plichten der ouders' geschreven. De auteur schreef dit boek in de serie historische verhalen voor de jeugd. Doelgroep: 10 jaar en ouder. Er staat een storende fout op de achterkant van het boek. Koelman studeerde niet in Leiden, zoals daar vermeld wordt, maar in Utrecht.

W. Schippers, In storm en vloed, gebonden, 175 blz., € 13,95, Uitgeverij 'de Ramshoorn', Goes, ISBN 9789-461150-516.

Ondertitel: 'God is rechtvaardig, maar ook barmhartig.' Dit boek is deel 32 van de Schippersserie die opnieuw wordt uitgegeven. Het gaat over een jongen die als pleegkind op de boerderij van zijn oom terecht komt. Deze jongen

wil geen boer worden, maar wordt stuurman en wordt later eigenaar van een schipperswoning in Elburg. Deze jongen vraagt aan zijn oom te mogen trouwen met de dochter van die oom. Dit wordt geweigerd. De stormvloed en de watersnood van 1825 komen in dit boek ter sprake. De oom van de jongen komt hierbij om. De jongen trouwt met de dochter van

zijn oom die met haar moeder op die manier een nieuw thuis vindt. Dit spannende boek zal zijn weg onder de liefhebbers van de boeken van Schipper wel weten te vinden.

VAN STAVEREN

Begravenisverzorging

Sumatrastraat 11
2405 EM Alphen aan den Rijn

**Dag en nacht bereikbaar
en in elke regio**

(0172) 23 33 38

Wij verzorgen alleen begravenissen

Bestel vrijblijvend het boekje "Mijn laatste wens"
www.vanstaverenbegravenisverzorging.nl

Steun het evangelisatiewerk in Gent

en bestel uw boeken bij ons.

Uw bestelling ontvangt u binnen twee dagen thuis.

Email:

webwinkel@evangelischcentrum.be
Telefoon (0032)92230560

Rust en ontspanning in de prachtige Vulkaaneifel!

(dichtbij Friedensstimme-gemeente)

Ruime appartementen te huur

Int.: 0049-6594258990 en www.huizesolagratia.nl

kliksafe

Nieuw

Kies het filter dat bij u past.

Kliksafe heeft voor iedereen een passend filter, door uzelf in te stellen.
Van strikte filtering tot ruime toegang. **Dat bepaalt u zelf.**

ADSL

bellen

Glasvezel

bellen

Dé provider van veilig internet.

Meer informatie?

Ga naar kliksafe.nl of bel (0341) 274 999.

Logisch.

Colofon

Dit blad is een uitgave van de stichting Bewaar het Pand te Meerkerk.

Versijnt eens in de veertien dagen

COMMISSIE VAN REDAKTIE:

Ds. P. den Butter en Ds. A. van Heteren, Ds. K. Hoefnagel en Ds. J.M.J. Kieviet

ADRES VAN DE REDAKTIE:

Kopij voor het volgende nummer van "Bewaar het Pand" zenden naar:

Ds. A. van Heteren, Vlaak 10, 8321 RV Urk, tel. 0527-688978

ADMINISTRATIE:

P.J. Boers, Bergstoep 46C, 2959 AC Streefkerk. Telefoon: 0184-669116. Fax: 084-2220131. Email: pand@solcon.nl
NL37 INGB 0000 7043 50 t.n.v. Stichting Bewaar het Pand te Streefkerk. Abonnementprijs € 17,50 per jaar.
Abonnementprijs voor de Verenigde Staten en Canada 17 dollar per jaar. Advertentietarieven op aanvraag.

ISSN nummer: 0166 - 4646